

Kestävän liikenteen
pilotit Päijät-Hämeessä

KESTÄVÄ TYÖMATKALIIKKUMINEN PÄIJÄT-HÄMEESSÄ

SELVITYS JA TOIMINTASUOSITUKSIA KUNNILLE JA TYÖPAIKOILLE

TUOMISTO, T. JA HEINONEN, A. 2026

KELPO-LIIKENNE ON KESTÄVÄÄ LIKKUMISTA

Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä KELPO-hankkeessa (EAKR) on tehty käytännön kokeiluja ja kerätty tietoa liikenteen päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi ja päätöksenteon tueksi esimerkiksi arjen matkojen, kuten koulu- ja opiskelu-, sekä työmatkojen osalta ja erityisesti haja-asutusalueiden tavaralogistiikan parissa. Kokeiluissa on ollut mukana kouluja, oppilaitoksia, yrityksiä sekä palveluntarjoajia, logistiikkatoimijoita sekä alueen kestävän liikenteen verkostoja.

Opit ja oivallukset ovat skaalattavissa eri kokoihin kuntiin, ja työkaluja voi vapaasti hyödyntää kestävän liikkumisen kehittämisessä. Hanke on toteutettu LAB-ammattikorkeakoulun ja Lahden kaupungin yhteistyönä vuosina 2024–2026.

Tekijät:

Tiia Tuomisto, (Kestävä kehitys, AMK & Kiertotalous, DI) työskentelee LAB-ammattikorkeakoulussa TKI-asiantuntijana ja KELPO-hankkeessa kestävän liikkumisen asiantuntijana.

Annikka Heinonen, (tradenomi YAMK) työskentelee LAB-ammattikorkeakoulussa TKI-asiantuntijana ja projektipäällikkönä Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä (KELPO) -hankkeessa.

Taitto: **Minna Parkas**, LAB-ammattikorkeakoulu

TUKEA KEHITTÄMISEEN

- Laajempi selvitys työmatkaliikumisesta
- Kyselypohja työmatkaliikumisen kehittämisen tueksi
 - Analyysityökalu saatujen vastausten hyödyntämiseksi
- Blogiartikkeleita hankkeen kartoituksista

Kestävään työmatkaliikumiseen kannustavia videoita.

- [Junalla pyöräillen](#)
- [Tapoja on monia](#)

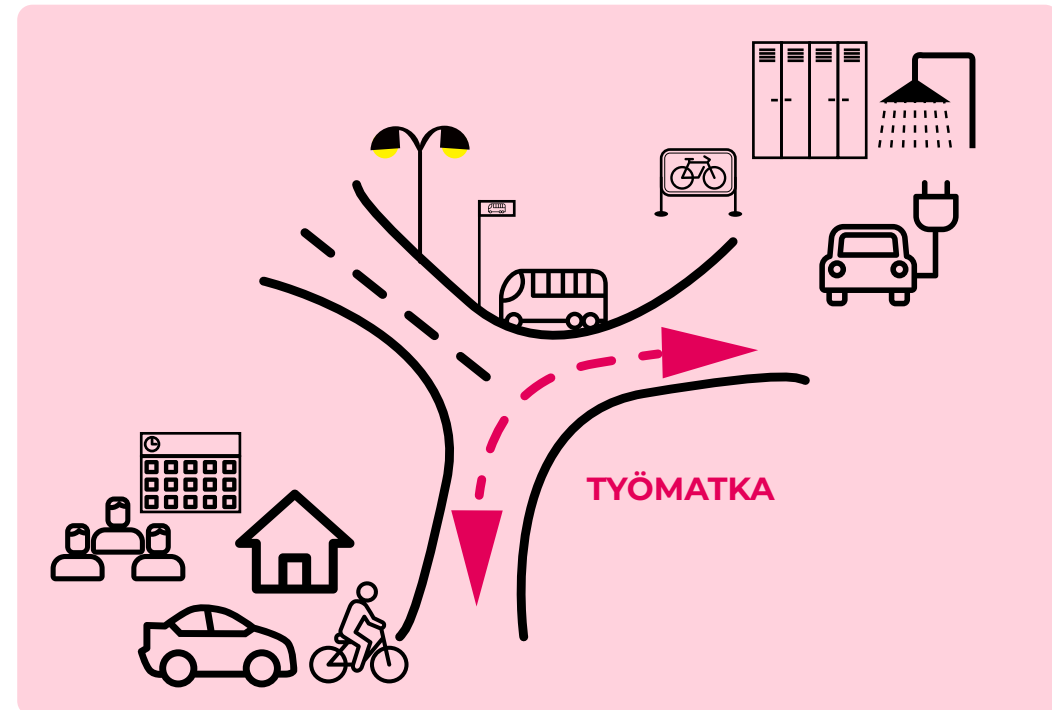
www.lab.fi/kelpo

KESTÄVIIN TYÖMATKOKIHIIN VAIKUTETAAN ERI TASOILLA

Kuntatasolla luodaan edellytyksiä kodin ja työpaikan välillä kulkemiselle. Olosuhteilla on vaikutusta arkisten kulkutapojen muodostumisessa sekä kulkuneuvojen valinnassa.

Työntekijä yhdistää työn ja arjen sekä muodostaa arjen kulkutapansa mm. työnkuvan ja työaikojen, mahdollisuuksien ja rajoitteiden sekä muiden henkilökohtaisten tekijöiden määrittelemänä.

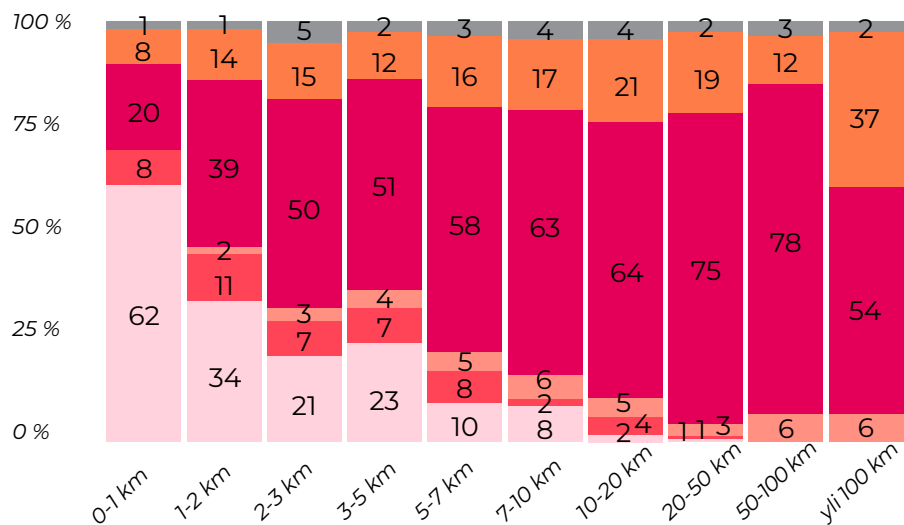
Työpaikalla voidaan ohjata ja kannustaa kestävään työmatkaliikumiseen esim. ohjeiden, periaatteiden sekä tarjottavien työsuhde-etujen ja kannustimien muodossa. Lisäksi työpaikan olosuhteilla mahdollistetaan kestävällä kulkumuodoilla kulkeminen työpaikalla. Myös työpaikan sijainnilla ja työn luonteella on vaikutusta kulkutapoihin. Kehittämisessä on tärkeää yhteistyö ja työntekijöiden kuuleminen sekä keskustelut kunnan ja joukkoliikennetoimijan kanssa.

VIIDESOSA ARKIMATKOISTA LIITTYY TYÖHÖN, KOULUNKÄYNTIIN TAI OPIKELUUN

Arkinen kulkeminen työn ja kodin välillä ovat toistuva osa arjen kulkutapoja. Seudullisen henkilöliikennetutkimuksen (2021) mukaan 24 % päijäthämäläisten kulkemista matkoista liittyi työhön, koulunkäyntiin tai opiskeluun. Kuitenkin alueen kaikista matkoista vain 31 % tehtiin kestävästi eli joukkoliikenteellä, pyörällä tai kävellen. (Traficom 2021)

Kulkutapaosuudet matkan pituuden mukaan (prosenttia pituusluokan matkoista)

Selite

- muu
- henkilöauto, matkustaja
- henkilöauto, kuljettaja
- joukkoliikenne
- pyöräliikenne
- jalankulku

Kulkutapaosuudet matkan pituuden mukaan, Seudullinen henkilöliikennetutkimus 2021. (mukaillen: Traficom 2021)

Vaikka kokonaispäästöt ovat Päijät-Hämeessä laskeneet, tieliikenne on maakunnan suurin päästölähde, ja sen osuus on ollut kasvussa. Vuonna 2024 tieliikenteen osuus oli 35,7 % maakunnan kokonaispäästöistä. (SYKE 2026; Päijät-Hämeen liitto 2023)

Päijät-Hämeen tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Tieliikenteen päästöjen vähentäminen on olennainen osa ilmastomuutoksen hillinnässä ja kestävyysmurroksen edistämässä. (Päijät-Hämeen liitto 2026)

Vaikka kestävä liikunnan edistämistoimet liittyvät ilmastovaikutusten lisäksi kuntien tavoitteista mm. liikenneturvallisuuteen, keskustan viihtyisyyteen sekä kaiken ikäisten asukkaiden hyvinvointiin ja aktiivisuuteen, vain harvassa päijäthämäläisessä kunnassa kestävää liikuntaa edistetään strategisesti (Päijät-Hämeen liitto 2021). Kuntien rooli on kuitenkin merkittävä, sillä kuntatasolla luodaan edellytyksiä työmatkaa taittavalle asukkaalle.

Kestävän liikenteen pilotit Päijät-Hämeessä (KELPO) – hankkeessa selvitettiin työmatkaliikunnan nykytilanne kahdessa lahtelaisorganisaatiossa.

Tehtyjen kartoitusten ja toteutettujen pilottien pohjalta tässä selvityksessä laadittiin kestävään työmatkaliikunnan suositukset kuntatasolle sekä työpaikoille. Hankkeessa tuotettiin myös pohjamateriaalia, joiden avulla organisaatio voi toteuttaa työmatkaliikunnan kartoituksen sekä seurannan itsenäisesti.

LÄHTEET

Päijät-Hämeen liitto. 2023. Ennakkotieto: Päijät-Hämeen ilmastopäästöt laskivat 4,5 prosenttia vuonna 2022. Uutinen 21.11.2023. Viitattu 3.2.2026. Saatavissa <https://paijat-hame.fi/ennakkotieto-paijat-hameen-ilmastopaastot-laskivat-45-prosenttia-vuonna-2022>

Päijät-Hämeen liitto. 2021. Päijät-Hämeen kuntien liikunnan ohjaustyön käynnistäminen. Liikunnan ohjauksen valtionavustushanke 2021. Viitattu 3.2.2026. Saatavissa https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/LO2021_P%C3%A4ij%C3%A4t-H%C3%A4meen%20liikunnan%20ohjausraportti.pdf

Päijät-Hämeen liitto. 2026. Kestävyys ja ilmastotyö. Viitattu 3.2.2026. Saatavissa <https://paijat-hame.fi/kestavyys-ja-ilmastotyö>

SYKE. 2026. Kuntien ja alueiden khk-päästöt. Viitattu 3.2.2026 Saatavissa <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi>

Traficom. 2021. Henkilöliikennetutkimus 2021: Päijät-Häme. Seutujulkaisu valtakunnallisesta henkilöliikennetutkimuksesta. Viitattu 3.2.2026. Saatavissa <https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/HLT%202021%20seuturaportti%20Paijat-Hame.pdf>

TYÖMATKALIIKKUMISEN KARTOITUS KAHDESSA ORGANISAATIOSSA

KELPO-hankkeen piloteilla tuetaan kestävästä liikkumisesta, alueen elinvoimaa ja kehittämisen jatkuvuutta Päijät-Hämeessä organisaatio- ja kaupunkitasoilla. Kartoituksessa tunnistettiin esteitä ja mahdollisuuksia edistää kestävästä työmatkaliikkumisesta henkilöstökyselyllä, johdon haastatteluilla ja työpaikkahavainnoinnin avulla. Kestävästä työmatkaliikkumiseen kannustavia toimenpiteiden vaikutuksia selvitettiin organisaatioissa seurantakyselyllä. Kokeilut yhdistivät toimijoita luoden uusia kumppanuuksia ja tuottaen ajantasaista tietoa kestävästä työmatkaliikkumisen kehittämistoimista.

Molemmissa organisaatioissa henkilöstö työskentelee sekä suorittavassa työssä useassa työvuorossa että toimihenkilöinä toimistotyöaikana. Osa henkilöstöstä työskentelee useammassa organisaation toimipisteessä ja joltain osin työtä tehdään myös etänä.

Pilottikohteiden lähtötilanteessa kestävästä työmatkaliikkumisen perusedellytykset olivat pääosin kunnossa: henkilölle löytyy pukukaapit ja peseytymismahdollisuus sekä kuivauskaappi. Pihajärjestelyt tukivat jo osin pyöräilyä ja joukkoliikenteen pysäkillä ei ole pitkä matka.

TYÖMATKALIIKKUMISEN NYKYTILANNE

- Alkukartoitus
- Työpaikkahavainnot
- Haastattelut

KOKEILUJEN VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

- Seurantakysely
- Työnantajayritysten tapaamiset

Toisessa organisaatioissa pyöräsäilytykseen toivottiin parempaa säänsuojaa, rungosta lukittavia ja leveärenkaisille sopivia telineitä. Pihauudistus on suunnitteilla ja sen yhteydessä on päätetty parantaa pyöräsäilytyksen laatua sekä pysäköintialuetta. Toisessa kohteessa pihauudistus oli viimeistelyvaiheessa: suojattu pyöräkatos ja bussipysäkin siirto pihalle oli toteutettu, mutta henkilökunnalle toivottiin omaa pyöräsäilytyspaikkaa.

Kokeilujakson aikana Nastolan ja Lahden välistä joukkoliikennettä parannettiin, ja kehittämistyötä jatketaan edelleen. Tavoitteena on, että Nastolan työpaikat olisivat saavutettavampia joukkoliikenteellä.

YHTEISTYÖ ALKAA

Mukaan valittiin teollinen työpaikka ja palvelualan työpaikka.

2024

TILANNEKUVA

Tarpeiden tunnistaminen: Alkukartoituskysely, johdon haastattelut, havainnointikierros

2024

PILOTOINTI

Suunnittelu yrityksen kanssa, toteutuksen tukeminen, pilotoinnin seuranta

2025

TULOKSET

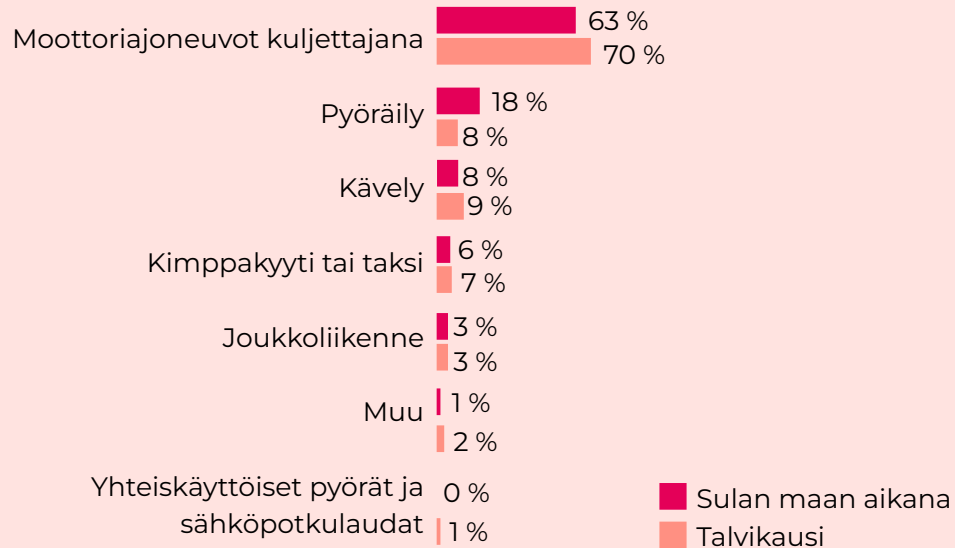
Seurantakysely, johtopäätökset kokeilusta

2025-2026

TYÖMATKALIIKKUMINEN KOHDEORGANISAATIOISSA

Alkukartoituskyselyn perusteella yleisin kulkutapa työmatkaliikumisessa on yksityisauto. Myös muutaman kilometrin pituisia työmatkoja kuljetaan autolla jopa päivittäin ja jopa puolet alle 3 km työmatkoista kuljetaan yksityisautolla. Kyselyyn vastanneista 35 %:lla on alle 9 km työmatka. Yksityisautoiluun vaikuttavia tekijöitä ovat mm. työmatkaan kuluva aika, työmatkat pituus, puutteelliset joukkoliikenneyhteydet sekä aikaiset/myöhäiset työvuorot. Erityisesti työmatkaan käytettävää aikaa halutaan lyhentää yksityisautolla.

Työmatkan kulkumuodot alkukartoitus 2024 (% vastauksista)

VASTAAJISTA, JOILLA TYÖMATKA ON ALLE 9 KM

61 % kulkee päivittäin työpaikalleen

34 % työskentelee aamuvuorossa tai päivävuorossa tai toimistotyöaikana

57 % kulkee kesäkaudella töihin autolla, talvikaudella 59 %

62 % tarvitsee autoa ennen tai jälkeen työpäivän

KESTÄVÄÄN TYÖMATKALIIKKUMISEEN KANNUSTAMINEN

Työntekijät toivovat työpaikaltaan motivointia, kannustimia sekä säännöllisiä kestävästi liikuttamista kampanjoita. Vaikka hyvinvointia tukevat toimet voivat olla samoja kuin kestävästi liikuttamiseen kannustavat, henkilöstö ei aina tunnista niitä.

ALKUKARTOITUSKYSELYN VASTAAJISTA

49 % kokee työpaikkansa haluavan tukea työntekijöiden hyvinvointia

36 % kokee työpaikkansa kannustavan kestävästi liikuttamiseen

36 % kokee työpaikkansa viestivän työmatkaliikuttamisen eduista

78 % kokee työmatkaliikuttamiseen liittyvien valintojen olevan yksilön oma asia

SEURANTAKYSELYN VASTAAJISTA

41 % kertoo voivansa valita erilaisista kulkutavoista, joilla kulkea töihin

69 % suhtautuu myönteisesti työpaikkansa kestävästi liikuttamiseen kokeiluihin

SEURANTAKYSELYYN VASTANNEIDEN KOMMENTTEJA:

- Näitä pitäisi olla lisää.
- Ehdottomasti jatkossakin olisi kiva huoltaa pyörä.
- Tehokkaampi viestintä työpaikalla ja kampanja esim. yksiköiden kesken, jossa mukana porkkana/palkinto.
- Enemmän motivointia: En osaa sanoa mikä, mutta jokin pieni "porkkana"
- Liiku lapselle joulu -kampanjasta voisi tehdä pysyvän perinteen.
- Hienoa, että yritettiin, vaikka en itse kokeiluihin lähtenyt.
- Jos bussi kulkisi suoraan Nastolaan.

KOKEILUJEN KAUTTA SAADUT OPIT

Viestintä nousi toistuvasti yhdeksi tärkeimmistä onnistumisen edellytyksistä. Keskeistä on monikanavainen ja säännöllinen viestintä sekä selkeiden ja organisaation näköisten toimintamallien luominen. Myös tiiminvetäjien ja lähiesihenkilöiden kautta voidaan tehostaa eri henkilöstöryhmien tavoittamista. Kun viestintä on monipuolista ja toistuvaa, uusi tieto jalkautuu arkeen paremmin ja tukee vähitellen tapahtuvaa muutosta.

Viestinnälle oman haasteensa luo se, että osa henkilöstöstä on jo valmiiksi motivoitunut kulkemaan aktiivisesti, kun taas toisilla arjen mahdollisuudet ovat rajallisia. Jo muodostuneita tapoja on hankala muuttaa, sillä työmatkaliikkuminen koetaan yksilön henkilökohtaiseksi asiaksi. Organisaation voi kuitenkin tukea, mahdollistaa ja innostaa arjen kestävämpiin kulkutapoihin.

Toimenpiteiden tulee olla organisaation kokoon ja kulttuuriin sopivia, ei pistemäisiä eikä päälle liimattuja. Toimenpiteitä tulee suunnitella systemaattisesti, sillä ilman varattuja resursseja ja budjettia, on vaikea saavuttaa vaikuttavia tuloksia. Työntekijät toivoivat konkreettisia ja helposti hyödynnettäviä ratkaisuja, kuten kannustimia ja olosuhteiden parannuksia. Kuitenkin osa kävelijöistä tai kauempaa yksityisautolla kulkevat kokevat pyöräilyä edistävät toimet eriarvostavina.

Olemassa olevan vastuullisuusstrategian myötä yksittäiset toimet saadaan yleensä vietyä eteenpäin sujuvammin. Strategian mukaisina ne auttavat perustelemaan toimenpiteiden tärkeyttä johdolle. Strategisiin tavoitteisiin linkittyvät kestävä työmatkaliikkumisen toimet vahvistavat johdon sitoutumista, jolloin myös kestävä liikkuksen edistäminen voidaan nähdä osana laajempaa strategista kokonaisuutta. Mikäli yhteistä strategista perustaa ei ole, kestävä työmatkaliikkuminen harvoin nousee prioriteetiksi. Tällöin aito muutos vaatii pidemmän prosessin, jossa luodaan yhteistä ymmärrystä ja tahtotilaa toimenpiteiden ajankohtaisuudelle ja merkittävyydelle.

Tuloksia ei saavuteta hetkessä, sillä henkilöstön sitouttaminen voi vaatia aikaa. Usein resurssien ollessa rajallisia organisaatiot priorisoivat tavoitteet ja toimenpiteet, jotka ovat joko vaikuttavia tai viestinnällisesti kiinnostavia. Kestävä työmatkaliikkumisen muutoksen aikaansaaminen on usein pitkä prosessi ja niiden vaikutuksia on toisinaan yhtä haasteellista todentaa kuin työhyvinvoinnin kehittämistoimet.

Joukkoliikenneyhteyksien tarve nousi esille myös työnantajayritysten keskusteluissa, sillä työpaikkojen saavutettavuus on erityisesti kesätyökrytoinnille oleellinen. Monet nuoret työnhakijat ovat riippuvaisia joukkoliikenteestä, sillä osalla nuorista ei ole ajokorttia tai oman auton hankinta voi olla taloudellisesti mahdotonta lyhyen työsuhteen ajaksi. Muutoinkin uuden työntekijän perehdytys on yksi kestävä työmatkaliikkumisen vaikuttamisen paikka, sillä uusi työpaikka on elämän nivelkohta, jossa uusia tapoja omaksutaan.

SUOSITUKSET KESTÄVÄN TYÖMATKALIIKKUMISEN EDISTÄMISEKSI

KUNTATASOLLA

Tunnista työssäkäyntialueet, asuinalueet ja niiden asukkaat

Kehitä kestävästä työmatkaliikkumisesta olosuhteita: kävely ja pyöräily reittien laatu, jatkuvuus ja turvallisuus, kunnossapito ja valaistus sekä joukkoliikenteen aikataulujen ja reittien soveltuminen työvuoroihin. Missä työpaikat sijaitsevat ja millaiset yhteydet asuinalueilta on sinne.

Tunne alueen työnantajat

Keskustele työnantajien kanssa tarpeista ja toiveista sekä ota selvää työvuorojen aloituksesta ja lopetusajankohdista. Tyytyväiset työpaikkaorganisaatiot ja niiden työntekijät luovat pitovoimaa kuntaan.

Kunnan omat arkimatkat

Millaiset olosuhteet ja edellytykset kunnan omista organisaatioista on? Kannustetaanko kestävästä työmatkaliikkumiseen työsuhde-etuilla, kuten työsuhdematkalipulla, pyörähuollolla ym., tai onko tehty ohjeistuksia työsuhdeautojen käyttöön tai hankintakriteerejä työsuhdeautojen hankintaan?

TYÖPAIKOILLA

Tunne työssäkäyntipaikkakunta

Perehdy, miten paikkakunnalla voi saapua työpaikalle eri kulkumuodoilla. Muista jakaa tietoa perehdytyksessä, rekrytoinnissa ja saapumisohjeissa.

Laadi periaatteet, tee tilat ja käytänteet tutuiksi

Jaa henkilöstölle tietoa saatavilla olevista työmatkaliikkumisen eduista ja kannustimista. Viesti, mitä hyötyjä aktiivisesta ja kestävästä työmatkaliikkumisesta on työntekijälle ja työnantajalle.

- Henkilöstötilat (pukeutumis- ja peseytymistilat, lokerikot, kuivauskaapit)
- Sähköpyörien- ja potkautojen akkujen säilyttäminen (ja lataaminen)
- Pysäköinti ja kulkuvälineiden säilytys
- Kimppakyydit

Sisällytä työmatkaliikkuminen organisaation strategiaan

- Työpaikan strategia tai tavoitteet: työn ja kodin välillä kulkeminen sekä työmatkustuksen periaatteet
- Periaatteet ja ohjeet, miten vieraat ohjataan perille
- Henkilöstön matkustusohjeissa voidaan laatia käytänteet myös työpäivän aikaisen kulkemiselle sekä työmatkustuksen ensisijaisiin kulkumuotoihin

Yhteistyössä kehittäminen

Keskustele henkilöstön kanssa tarpeista ja toiveista. Kehitä yhdessä työpaikan olosuhteita kestävästä työmatkaliikkumisesta tukevaksi.

Keskustele kunnan kanssa työssäkäyntialueen saavutettavuudesta, kunnossapidosta, kävely- ja pyöräilyreitistön turvallisuudesta, valaistuksesta sekä joukkoliikenteen yhteyksistä, aikatauluista ja työsuhdematkalippuedusta.

TYÖMATKALIIKKUMISEN TARKISTUSLISTA

1. STRATEGINEN KEHITTÄMINEN

Työmatkaliikkuminen ja työmatkustus kirjattuna strategiaan

Käytänteet ja toimintasuunnitelma dokumentoituna, vastuuhenkilöt nimettyinä

Työmatkaliikkumisen kehittämissuunnitelma ja budjetti

Säännölliset työmatkaliikkumisen tapahtumat ja kampanjat

2. HENKILÖSTÖTILAT

Pukuhuone ja suihkutilat

Säilytyskaapit ja kuivauskaappi

Sosiaalitilojen sijainti suhteessa työskentelypisteisiin ja pyöräsäilytykseen nähden

3. TYÖSUHDE-EDUT

Työsuhdepyöräetu tai muu henkilöstöalennus pyörän hankintaan

Henkilöstöalennus pyörähuoltoon/huoltopäivien järjestäminen työpaikalla

Työsuhdematkalippu, työmatkaliikkuminen sisällytettyinä työsuhde-etusovellukseen

Pysäköintialueen tarkastelu ja sähköautolatauspaikkojen lisääminen

Työsuhdeautojen uudelleentarkastelu ja hankintakriteeristön määrittäminen

4. PYÖRÄILY JA KÄVELY

Turvalliset kulkuyhteydet pihassa ja sujuva käynti pukutiloihin

Runkolukittavat telineet, katettu pyöräsäilytys

Sähköisten pyörien ja potkulautojen säilytys (turvallisuus varkauksilta)

Sähköisten pyörien/potkulautojen lataus ja akkujen säilytys (paloturvallisuus)

Valaistus, kunnossapito ja talvikunnossapito

5. JOUKKOLIIKENNE

Tietoa joukkoliikenteen lähimmistä pysäkeistä ja yhteyksistä

aikataulut esillä esim. aikataulunäyttö tai tieto muuten löydettävissä

Tietoa joukkoliikenteen lippujen hinnoista ja maksamisesta (huom. myös vieraat)

Yhteiskäyttöisten pyörien/sähköpotkulautojen lähimmät pisteet ja saatavuus

